

חינוך לזכויות אדם שילוב קהלי יעד חדשים

לקחים שנלמדו מתוכנית החינוך לזכויות אדם ולפעולה

מהי תוכנית החינוך לזכויות אדם ולפעולה?

תוכנית החינוך לזכויות אדם ולפעולה (REAP - Rights Education Action Program) היא יוזמה בינלאומית בתחום זכויות האדם המתקיימת זה עשר שנים ומובלת על ידי הסניף הנורווגי של אמנסטי אינטרנשיונל. התוכנית מופעלת בעשר מדינות: ישראל, מלזיה, מולדובה, מרוקו, פולין, רוסיה, סלובניה, דרום אפריקה, תאילנד וטורקיה. לאחר בחינת הצרכים המקומיים, שותפי התוכנית בוחרים סוגיות ממוקדות של זכויות אדם הרלוונטיות לקבוצות היעד שלהם ולאקלים זכויות האדם במדינה. בלב התוכנית עומדת ההכשרה של "מכפילי ידע" בחינוך לזכויות אדם – יחידים אשר, באמצעות תפקידם או מעמדם בחברה, יכולים להשפיע על קהל או קבוצות רחבות יותר. באמצעות תוכנית החינוך לזכויות אדם ולפעולה יוצרים שותפי הפרויקט השפעות חיוביות בתחום זכויות האדם ותורמים למטרה של אמנסטי אינטרנשיונל לקדם תרבות של זכויות אדם בעולם כולו.

יצירת קשר עם קהלי יעד חדשים

חינוך לזכויות אדם יכול להוות אמצעי מאוד יעיל לערב יחידים וקבוצות בסוגיות של זכויות אדם. על ידי פניה לקהלים שלא היתה להם קודם לכן כל מעורבות בסוגיות של

חברי אמנסטי אינטרנשיונל מרוקו
מפגינים ברבאט בערב יום האישה
הבין לאומי, 2008.

החל מארגונים קהילתיים מקומיים ועד לרשויות ממשלתיות. בזכות עבודה משותפת להעלאת המודעות והתמודדות עם דילמות של זכויות אדם באמצעות פעולה מודעת, הצליחה "תוכנית החינוך לזכויות אדם ולפעולה" לשנות עמדות וחיים.

זכויות אדם או או חשיפה לארגון, החל אמנסטי אינטרנשיונל לשנות את האופן שבו אנשים חושבים על הזכויות שלהם ושל אחרים, והכול באמצעות חינוך לזכויות אדם. למשל, אמנסטי אינטרנשיונל סלובניה ואמנסטי אינטרנשיונל ישראל קידמו משמעותית את עבודתם מול אוכלוסיות מודרות באמצעות עבודת החינוך. בטורקיה, התוכנית פעלה עם קבוצות מאמינים ועם מוסדות דת; במרוקו, התוכנית פנתה לאנשי אכיפת החוק. המשותף לכל הפעולות הללו הוא היתרון שבעבודה עם שותפים לפרויקט,

AMNESTY
INTERNATIONAL

משתתפי מחנה קיץ לנוער של אמנסטי אינטרנשיונל בלובליאנה, סלובניה, מפגינים נגד עינויים בטוניסיה.

עבודה עם אוכלוסיות מודרות

בישראל, התוכנית עוסקת בזכויות אדם, בזכויות נשים, ילדים ופליטים וכן בסחר בבני אדם. אמנסטי אינטרנשיונל ישראל עוסקת בסוגיות מקומיות, לרבות נושא אפליית הבדואים. כתוצאה מכך, שותף בפרויקט, ארגון שתי"ל, מציע קורס "זכויות אדם לפעילים חברתיים בדואים". תוכנית החינוך לזכויות אדם ולפעולה בישראל החלה לשנות התנהגויות, עמדות ואמונות, לצמצם אפליה ולעודד כבוד ודו קיום.

הפרויקטים השונים של "תוכנית החינוך לזכויות אדם ולפעולה" מתייחסים לצרכים ולדילמות זכויות אדם הרלווטים למקום. בסלובניה, הגיעה התוכנית לאוכלוסיות מודרות באמצעות עבודה עם נוער על נושאים כגון: האפליה נגד בני הרומה וכן האפליה נגד אוכלוסיית הלסביות, הומואים, ביסקסואלים וטרנסג'נדרים (להט"ב). מדי שנה, מתקיימות בסלובניה יותר מ-100 סדנאות, בהן לומדים יותר מ-2,000 אנשים אודות זכויות אדם. הסדנאות מתקיימות במסגרת סמינרים לזכויות אדם בסופי שבוע או במסגרת הכשרה חד יומית. על מנת לתמוך בסוכני שינוי צעירים אלה, התוכנית הפיקה חומרי זכויות אדם המיועדים לילדים, כגון "יאגודה" – ספר תמונות המתאר את התרבות ואת חיי היום יום של ילדי רומה, פרויקט שפותח בשיתוף פעולה צמוד עם ילדי רומה ועם ארגון "רומה דרוסטבו זבזניקוב מקגה פריסטנקה" (ארגון בעלי ברית לנחיתה רכה).

"זה חשוב מאוד שאנחנו משוחחים בסדנאות על כך שלכולנו יש זכויות, ומצד שני, יש לנו גם אחריות... מה שבאמת חשוב הוא שצעירים יתחילו לקדם זכויות אדם... הם הראו שאכפת להם האחד מהשני, שהם החלו לכבד אחד את השני והם אפילו החלו להבין את מצב בני הרומה בסלובניה."

סימונה קמפרלה, אמנסטי אינטרנשיונל סלובניה

"הפכתי יותר מודע לחשיבות של עזרה לאנשים בצרה – ולכך שכולנו שווים ושזכויות האדם של האחר אינן פחותות ערך מאלה שלי."

משתתף בתוכנית החינוך לזכויות אדם ולפעולה, סלובניה

דוכן מידע ופעילות שהוקם כחלק מסיוור של אמנסטי אינטרנשיונל טורקיה לקידום קמפיין הפסקת האלימות נגד נשים.

”הרגע שבו ועדת הנשיאות לעניי דת הכריזה שאלימות נגד נשים מנוגדת לאסלאם היה רגע משמעותי ביותר. זה היה רגע עצום לכולנו כי עבדנו עם אנשי דת מוסלמים במשך שנתיים ובמהלך המפגשים איתם הייתה לנו הזדמנות לדון בכל הסוגיות האלה... הם היו מאוד פתוחים ומוכנים, והם רוצים לקחת חלק בתנועת זכויות האדם העולמית.”

מוראט צ'קיץ, אמנסטי אינטרנשיונל טורקיה

עבודה עם קבוצות ורשויות דתיות

באמצעות היוזמות של תוכנית החינוך לזכויות אדם ולפעולה, יותר מ-215 מנהיגים של קבוצות דתיות הוכשרו בהצלחה כמכפילי זכויות אדם. למשל, לפרויקט ארוך טווח להכשרת אימאמים כמכפילים הייתה השפעה עצומה בקהילות דתיות בטורקיה. עובדי ומתנדבי אמנסטי אינטרנשיונל מקיימים קורסים בסיסיים, בני יומיים, המיועדים ללמד אנשי דת כיצד לשלב כבוד לזכויות אדם, ובמיוחד זכויות נשים, בתוך מסגרות של קהילות דתיות. המנחים נעזרים בחומרי חינוך לזכויות אדם, ביניהם הערכה החינוכית “הפסיקו את האלימות נגד נשים” של אמנסטי אינטרנשיונל. זהו צעד משמעותי בקידום הרעיון של זכויות אדם אוניברסאליות בקרב כלל החברה בטורקיה. אמנסטי אינטרנשיונל טורקיה רואה את אחת ההצלחות החשובות ביותר של התוכנית בכך שועדת הנשיאות לענייני דת גינתה את תופעת האלימות נגד נשים, תוצאה ישירה של הכשרת תוכנית החינוך של אמנסטי לזכויות אדם.

השיטה של תוכנית החינוך לזכויות אדם ולפעולה מעודדת ביקורים הדדיים בין סניפי אמנסטי אינטרנשיונל בעולם כדי לקיים למידה הדדית ולהחליף דעות. למשל, אמנסטי אינטרנשיונל מרוקו ביקרה בטורקיה בשנת 2007 כדי לצפות בעבודה ובמפגשי ההכשרה של התוכנית. מתוך הצפייה בפעילות התוכנית עם האימאמים, אמנסטי אינטרנשיונל מרוקו הבינה את הפוטנציאל הטמון בגיוס מנהיגים דתיים כמכפילי ידע.

עבודה עם אנשי אכיפת החוק

בעבודה משותפת עם ארגון “רפורמות בתחום העונשין הבינלאומי”, לאמנסטי אינטרנשיונל מרוקו הייתה השפעה חיובית בקידום זכויות האדם באמצעות הכשרת סוכני שינוי מתחום אכיפת החוק. העבודה של התוכנית במרוקו מתמקדת בהכשרת סגלי אכיפת החוק. התוכנית החלה בהכשרת 40 מדריכים במשלחת מטעם מנהלת הענישה והשיקום במרוקו בנושא של אכיפת חוק זכויות האדם הבין לאומי

בהקשר מקומי. מאז, השתפרו התנאים בבתי הסוהר והם פתוחים יותר לביקורים משפחתיים וסירורים של אנשי עמותות מקומיות. שותפי התוכנית במרוקו גם עזרו לרשויות ליצור תוכנית המשלבת עקרונות ותקנות של זכויות אדם במסגרת ההכשרה של אנשי אכיפת החוק.

”אחת ההצלחות הגדולות ביותר היא המוכנות לנקוט בפעולה עבור זכויות של אחרים. לא מדובר רק בהבנה של מהות זכויות האדם והידיעה שהן חשובות, אלא גם ברעיון שאנחנו יכולים לעשות משהו בנדון.”

דנית שחם, אמנסטי אינטרנשיונל ישראל

אמנסטי אינטרנשיונל ישראל וחניכי תנועת הצופים מקיימים יום פעילות במסגרת קמפיין לקראת אולימפיאדת בייג'ין ב-2008.

”אמנסטי אינטרנשיונל תרם לשינוי תדמית הארגון מול הרשויות המרוקניות. מגישה עוינת, החלו הרשויות המרוקניות לשתף פעולה עם אמנסטי אינטרנשיונל ולהתייחס לארגון כאל שותף אמין. עובדה זו באה לידי ביטוי במפגש שקיים המלך עם משלחת אמנסטי אינטרנשיונל, שבו הוגש לו מדריך לימוד זכויות האדם, בעריכת הסניף המרוקאי. המלך עצמו שיבח את המאמץ צים לקידום חינוך לזכויות האדם במרוקו.”

שותף התוכנית, אמנסטי מרוקו

המלצות

המלצות עיקריות מ-REAP

וארוכי טווח תיצור את הבסיס לבניית אמון. הדבר יעודד אנשים להיות סוכנים פעילים לשינוי חברתי בקהילות שלהם.

■ **שילוב אוכלוסיות מודרות באמצעות חינוך לזכויות אדם עשוי להוביל להעצמתן.**

חינוך לזכויות אדם יכול להעניק לקבוצות מודרות קול כדי להביע את החששות, האמונות והערכים שלהן. חינוך לזכויות אדם מקנה ידע וכישורים לקבוצות פגיעות ואלה הופכים לכלים חשובים להתמודדות עם הפרות זכויות אדם.

■ **העבודה עם קהלי יעד חדשים תורמת ליצירת תרבות של זכויות אדם.**

כשעובדים עם קהלי יעד חדשים, שינוי אמונות או דעות מושרשות עלול להיות קשה. המחויבות ליחסי עבודה עקביים וארוכי טווח תיצור את הבסיס לבניית אמון. הדבר יעודד אנשים להיות סוכנים פעילים לשינוי חברתי בקהילות שלהם.

■ **חינוך לזכויות אדם יכול להיות אמצעי יעיל לגיוס קהלי יעד חדשים לפעילות בסוגיות של זכויות אדם.**

כשעובדים עם קהלי יעד חדשים, שינוי אמונות או דעות מושרשות עלול להיות קשה. המחויבות ליחסי עבודה עקביים

מאי 2010
אינדקס: POL 32/004/2010

Amnesty International
International Secretariat
Peter Benenson House
1 Easton Street
London WC1X 0DW
United Kingdom
www.amnesty.org

אמנסטי אינטרנשיונל היא תנועה עולמית בה חברים 2.2 מיליון אנשים ביותר מ-150 מדינות ושטחים, אשר פועלים נגד הפרות בוטות של זכויות אדם.

החזון שלנו הוא שכל אדם ייהנה מהזכויות הקבועות בהצהרה האוניברסאלית לזכויות אדם ומסמכים בינלאומיים אחרים בתחום זכויות האדם.

איננו כופים לכל אידיאולוגיה ממשלתית או פוליטית, או כל אינטרס כלכלי או דתי – ואנו ממומנים בעיקר על ידי חברי הארגון ותרומות הציבור.

AMNESTY
INTERNATIONAL